

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Commissie voor OCW en VWS
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Onderwerp

AO Onderwijs – Zorg 21 februari 2019

Datum	Referentie	Inlichtingen bij	Bijlagen
18-02-2019	19-0445/GB	Gepke Boezaard, g.boezaard@iederin.nl	2

Geachte leden van de commissies OCW en VWS,

Op 21 februari wordt eindelijk het langverwachte debat over onderwijs en zorg gehouden. Een debat dat hard nodig is, want op het vlak van onderwijs en zorg doen zich veel problemen voor. Het begint er al mee dat ouders van kinderen met een beperking voor zorg en ondersteuning vaak afhankelijk zijn van veel verschillende wettelijke regelingen, die weinig samenhang kennen. Daarnaast heeft de Wet passend onderwijs ook niet gebracht wat ervan werd verwacht. Namelijk dat kinderen met een beperking, een chronische aandoening of complexe GGZ problematiek zich beter kunnen ontwikkelen binnen het onderwijs en op voet van gelijkheid kunnen meedoen. Dat is tot nu toe niet gelukt. Er is juist minder oog voor deze groep kinderen en alleen de aandacht voor kinderen die opgroeien in een zwakkere sociale context is toegenomen. Met als gevolg: meer kinderen die thuis zitten en geen onderwijs krijgen.

Maatregelen ministerie zijn te beperkt

We zijn blij dat het ministerie nu haar verantwoordelijkheid neemt en 10 maatregelen aankondigt om de knelpunten rond onderwijs en zorg op te lossen. Op drie van deze maatregelen gaan we hier nader in, omdat die in de voorgestelde vorm niet of onvoldoende zullen werken. Deze maatregelen zijn:

- Maatregel 1: Betere financiering van zorg in onderwijstijd voor kinderen met complexe casuïstiek.
- Maatregel 4: Meer subsidie voor onderwijsconsulent en betere samenwerking met de cliëntondersteuning
- Maatregel 7: Invoeren wettelijke doorzettingsmacht in onderwijs en verbinding met de doorzettingsmacht in de jeugdhulp

Maatregel 1: Betere financiering van zorg richt zich op een te kleine groep

Kinderen met ernstige meervoudige beperkingen merkten als eersten dat inzet van zorg in het (passend) onderwijs niet goed geregeld is. Het leidde er bijvoorbeeld toe dat ouders in het speciaal onderwijs onder druk werden gezet om hun zorggelden in te zetten op school. Al snel bleken de problemen zich ook in het regulier onderwijs voor te doen; kinderen die voorheen extra ondersteuning kregen vanuit de AWBZ, kregen die vanuit de Jeugdwet niet meer. Vervolgens bleek het ook kinderen te treffen die zorg en ondersteuning ontvangen vanuit de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet. Dat het om grote aantallen gaat, kunt u zien in de bijgesloten presentatie "Uit het oog verloren jeugd".

De betere financiering van zorg in onderwijstijd die wordt voorgesteld, richt zich op kinderen met complexe casuïstiek in het speciaal onderwijs. Dit is een veel te kleine groep. Er moet, zoals eerder uitgelegd voor een veel grotere groep een oplossing komen. Daar komt nog bij dat de voorgestelde oplossing voor kinderen met ernstige meervoudige beperkingen - het werken met 1 of 2 zorgaanbieders per school (lees speciaal onderwijs) - de keuzevrijheid van ouders voor zorgverleners beperkt. Bovendien is niet wettelijk geregeld dat ouders kunnen meepraten over het contracteren van zorgverleners door de school en het bewaken van de kwaliteit.

Tot slot is het interessant te weten hoe deze oplossingen tot stand zijn gekomen. Het veld is door het ministerie betrokken, maar hoe en in welke mate is niet bekend.

Wij vragen u de betrokken ministers te verzoeken om met een oplossing te komen voor de totale groep in plaats van een beperkte groep. Daarbij is het zaak dat ouders zeggenschap krijgen over het inzetten van zorg, bijvoorbeeld door middel van een persoonsvolgend budget of een ontwikkelbudget waardoor de oplossing ook bruikbaar wordt in het regulier onderwijs. Dit is in lijn met het VN-verdrag Handicap.

Als gewerkt wordt met aangewezen zorgverleners vragen wij u de ministers te vragen de inspraak van ouders wettelijk te verankeren.

Ook willen we u vragen er op toe te zien dat de ministers de oplossingen die worden gekozen, toetsen bij een brede groep ouders door middel van een uitvraag. Op die manier is er garantie dat alle betrokkenen kunnen aangeven of de oplossingen gedragen worden.

Maatregel 4: Ondersteuning voor ouders blijft onvoldoende

Er komt meer geld beschikbaar voor onderwijsconsulenten. Die moeten dan als vraagbaak dienen voor ouders en ze wegwijs maken in het complexe onderwijs- en zorglandschap. Daarnaast zouden ook cliëntondersteuners beter moeten gaan samenwerken met de consulenten. Deze oplossing is echter niet afdoende. Onderwijsconsulenten werken landelijk, en worden pas ingezet als ouders er met de school niet uitkomen. Meestal is het contact tussen school en ouders dan al ontspoord. Samenwerkingsverbanden werken regionaal en bij wet is geregeld dat zij ook ondersteuning moeten bieden, maar dat gebeurt nauwelijks. Cliëntondersteuners werken op gemeentelijk niveau, dicht bij de ouders, maar die hebben onvoldoende kennis van onderwijs.

Wilt u de ministers verzoeken ervoor te zorgen dat mensen ook echt worden geholpen bij het eerste loket waar ze aankloppen? En dat de professional daar regelt dat de vraag wordt opgelost zodat de ouder verder geen last heeft van wat er achter de schermen moet gebeuren.

Maatregel 7: Doorzettingsmacht onderwijs dicht bij huis

Verreweg de meeste thuiszitters (en risicogroepen daarvoor) zijn leerlingen met een levenslange, levensbrede – veelal psychiatrische - beperking. Om volledig of gedeeltelijk onderwijs te kunnen volgen zijn deze leerlingen op school, thuis en in alle andere domeinen van het leven, afhankelijk van passende zorg en ondersteuning. Voor veel ouders van deze kinderen is het een haast onmogelijke opgave om hun kind probleemloos te begeleiden naar zelfstandigheid. De buitenwereld - inclusief de professionals - wijst vaak met een beschuldigende vinger naar de "lastige" ouders. Wanneer het niet lukt om onderwijs te blijven volgen, terwijl het werkelijke probleem gebrek aan passende ondersteuning is.

Het is van essentieel belang zo vroeg mogelijk vast te stellen of de problemen van een kind voortkomen uit een kwetsbare gezinssituatie en lastige ouders of vooral hun oorsprong hebben in een (psychiatrische) beperking en de onvoldoende compenserende ondersteuning daarvoor.

Bij de problemen van thuiszitters zou ons inziens niet het functioneren van ouders onderwerp van gesprek moeten zijn, maar de beperking van het kind en het organiseren van voldoende passende ondersteuning. Escalatie naar mogelijke doorzettingsmacht dient daarom uiterst zorgvuldig te gebeuren.

Een systeem waarin er opgeschaald wordt naar steeds steviger ingrijpen, eindigend in bijvoorbeeld een Veilig Thuis traject of een rechtszaak tegen de ouders, gaat niet helpen het onderwijs wel passend te krijgen en het aantal thuiszitters te laten dalen.

Daarvoor is echt een systeem nodig waarin een onafhankelijk persoon de taak krijgt met alle partijen tot een oplossing te komen en net zo lang doorgaat tot deze oplossing er is.

Wilt u de ministers vragen doorzettingsmacht te regelen door in elke gemeente een onafhankelijke persoon aan te stellen die bekostigd wordt vanuit de gemeente en het samenwerkingsverband? Deze persoon heeft het mandaat alles in het werk te stellen, zodat er een oplossing komt voor de leerling die geen onderwijs volgt of dreigt thuis te komen te zitten.

We hopen dat u onze punten wilt inbrengen in het debat. In de bijlagen vindt u de presentatie 'Uit het oog verloren jeugd' en een bloemlezing met onderzoeken, artikelen en nieuwsberichten over de knelpunten die kinderen met een beperking of chronische aandoening tegenkomen.

Per Saldo, MIND en Ouders & Onderwijs kennen de inhoud van deze brief en steunen deze op hoofdlijnen.

Wij wensen u een vruchtbaar debat.

Met vriendelijke groet,

Illya Soffer, directeur Ieder(in)